І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 137. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ЛИПНЯ (JULY) 1964 No. 137. VOL. LXXI.

СЕНАТ СХВАЛИВ $947.5 БІЛЬЙОНА НА БОРОТЬБУ ПРОТИ УБОГОСТИ

Вашингтон. — Сенат 23-го липня більшістю 62-ох до 33-ох голосів схвалив урядовий проєкт про поборювання вбогости, згідно з яким федеральний уряд видасть $947.5 мільйона на різні проєкти в окремих стейтах, щоб зменшити число безробітних. За схвалення цього проєкту йшла ще в четвер 23-го липня завзята боротьба в Сенаті, бо більшість республіканських сенаторів були проти урядової програми і старалися різними додатками послабити її, а то й унеможливити її здійснення, бо опозиція поставила була поправку, щоб губернатори окремих стейтів мали право вета в справі цього закону. Проти цього закону був сенатор Беррі Голдвотер — республіканський кандидат на президента та численні південні сенатори під час завзятих дебат, які тривали понад 10 годин. Сенат відкинув поправку про вето для „губернаторів більшістю тільки одного голосу, але в кінцевому голосуванні 10 ліберальних республіканців прилучилися до 52-ох демократів, і законопроєкт схвалено поважною більшістю голосів 62-ох голосів, що є запорукою, що і в Палаті Репрезентантів можна буде легко його схвалити. Проти проєкту голосували 22 республіканці і 11 південних демократів. Сенат дещо зменшив запропоновану урядом суму $962.5 мільйона, але це зменшення є незначне (коло $15 мільйонів) і воно не пошкодить урядові здійснити свій плян в деяких районах цієї країни. Сенат погодився на обмежене вето для губернаторів, які в деяких пунктах зможуть не погодитися, щоб їх здійснювати в їхніх стейтах. Але законопроєкт в основній своїй частині на був змінений і тому рішення Сенату вважають за більшу перемогу президента Джансона. Сенатор Голдвотер давніше висловився проти проєкту президента Джансона, називаючи його „програмою Медізон Евню", щоб здобути виборчі голоси. Згідно з прийнятим в Сенаті проєктом можна буде здійснювати таку програму: 1) Вишколити до фахової праці 40 000 молодих юначок і юнаків, які є тепер безробітні по закінченні школи; 2) Допомогти 200 000 молоді у віці нижче 20-ох років, щоб вона могла залишитися в школах та закінчити почату освіту, здобуваючи при тому і деякий фаховий вишкіл. 3) Допомогти потребуючим студентам коледжів в закінченні фахової освіти; $340 мільйонів призначені для окремих міських громад, щоб вони могли здійснювати свої власні програми поборювати в себе убогість між населенням. Призначені фонди на допомогу дрібним фармерам і малим бизнесменам; окремі суми мають бути видатковані на організацію так званого Домашнього Корпусу Миру, що має називатися „Віста". Республіканці є проти цієї урядової програми. Південні демократи також були проти не, але уряд погодився обмежене вето для губернаторів, і цим способом здобув частину південних демократичних сенаторів. Уряд в цій самій цілі погодився скреслити з програми урядову доомогу дрібним фармерам в сумі $1.555 кожному, щоб поліпшити їхні прибутки. В Палаті Репрезентантів буде завзята боротьба за цю програму, але є надія що знайдеться більшість для її ухвалення. Провід Конгресу хотів би закінчити важливіші справи ще перед 24-им серпня, коли в Атлантик Ситі Н. Дж., зачнеться Крайова Демократична Конвенція.

Більшість членів Організації Американських Держав є за санкції проти Куби

Президія й учасники конференції міністрів закордонних справ Організації Американських Держав, що відбувається у великій, оздобленій прапорами цих держав, залі будинку Пан - Американської Юнії у Вашингтоні.

Вашингтон. — На конференції міністрів закордонних держав, яка відбувається тут в цьому тижні в п'ятницю 24 липня було ясно, що більшість держав Латинської Америки була за те, щоб застосувати проти Куби санкції за те, що Ф. Кастро підтримував підривну акцію у Венесуелі в грудні минулого року. З усіх 19 держав, бо Венесуеля не голосує, 15 країн заявилися за те, щоб визнати Кубу агресором та щоб застосувати проти неї санкції: дипломатичні, торговельні, комунікаційні (припинити морську й повітряну комунікацію) та поштові. Сподіваються, що представники Мехіко й Чіле будуть проти санкцій, а Болівія й Уругвай стримаються від голосування. Венесуеля, як заінтересована держава, не голосує. Вона внесла скаргу проти Куби за її агресію у формі постачання зброї венесуельським підривним елементам. Окрема Комісія ОАД устійнила, що скарга Венесуелі є оправдана, і тепер закордонні міністри ОАД мають вирішити, як покарати Кубу за порушення договору про взаємну оборону латинських держав Америки. Конференція має вирішити пляни збірної акції проти Куби, коли б вона продовжувала свою агресивну політику в цій півкулі.

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ІЄРАРХИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В ПІДГОТОВНИХ ПРАЦЯХ ДО III СЕСІЇ ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

Рим, (УПБ). — Папа Павло VI уже проголосив день відкриття третьої сесії Вселенського Собору. Наради почнуться 14 вересня, у свято Воздвиження Чесного Хреста. Час між двома сесіями тривав дев'ять місяців. Але його не можна вважати як перерву у праці Вселенського Собору, бо ввесь час діяли в Римі Соборові Комісії, в яких беруть участь також українські католицькі ієрархи. Так звана Координаційна Комісія зібралась вже 28 грудня 1963 року і працювала до 15 січня 1964 року, і потім також у березні, квітні та червні опрацьовуючи поодинокі соборові схеми. Вона обмірковувала також справу ведення дискусій в часі загальних зібрань Отців Собору, щоб не витрачувати часу на зайві виступи і повторення. Комісія для єпископів та управи єпархій працювала в першій половині березня, а для досягнення кращих вислідів вона мала ще додаткові спільні засідання з членами Комісій Східних Церков, Монахів та Дисципліни Клиру й Вірних. Комісія Східних Церков, до якої від українців входить митрополит-первоієрарх Йосиф Сліпий, митрополит Амвросій Сенишин, архиєпископ Іван Бучко, архиєпископ Гавриїл Букатко та єпископ Андрій Сапеляк, працювала в половині березня ц.р. Біжучі справи тої Комісії веде постійний Секретаріят, що його очолює о. протоархимандрит А. Г. Великий, ЧСВВ. Праці Секретаріяту для З'єдинення Християн відбувались в одному з монастирів над Альбанським озером в днях 24 лютого до 7 березня. Деякі питання про т. зв. екуменізм були обговорювані спільно з Членами Комісії для Східніх Церков. В працях Секретаріяту для З'єдинення Християн брав участь митрополит Максим Германюк з Канади. Працювали також Комісія для справ дисципліни клиру та вірних Комісія для семінарій, студій та католицького виховання та Комісія для Святих Тайн. Короткий синтетичний погляд на працю поодиноких Комісій вказує, що Собор діє і в часі місяців перерви між двома сесіями. Всі єпископи світу вже дістали і дістануть в найближчих днях опрацьовані матеріяли так, що осінню будуть готові до дискусії і до ев. прийняття Собором.

ДЕ ҐОЛЬ ВИМАГАЄ, ЩОБ УСІ ЧУЖІ ДЕРЖАВИ ВИВЕЛИ СВОЇ ВІЙСЬКА З ІНДОКИТАЮ

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ СУМНІВАЄТЬСЯ, ЩОБ ПЕРЕМОГУ У В'ЄТНАМСЬКІЙ ВІЙНІ МОЖНА БУЛО ДОСЯГНУТИ З ДОПОМОГОЮ МІЛІТАРНИХ АКЦІЙ.

Париж. — Французький президент де Ґоль виступив в четвер 23 липня на великій пресовій конференції в Елізейському Палаці з широким і далекосяглим пляном замирення в Індокитаю, значить в Північному і Південному В'єтнамі, Ляосі і Камбоджі — країнах Індокитайського півострова, що перебували довгий давна під французькою суверенністю. Суть запропонованого президентом де Ґолем пляну зводиться до того, щоб З'єднані Держави Америки, Совєтський Союз, Комуністичний Китай і Франція погодилися вивести свої війська із навваних вище країн і щоб вони не втручалися в розвиток подій і політичної ситуації в Індокитаю. Після того, як воєнні дії в цих країнах були б закінчені і в них настало замирення, великі держави світу мали б започаткувати спільні заходи для розгорнення широкозадуманої програми економічної і технічної допомоги, яка б уможливила б індокитайським народам відбудувати своє господарство. З'ясовуючи свій плян, президент де Ґоль назвав великі держави — ЗДА СССР комуністичний Китай і Францію безпосередньо відповідальними за минуле і майбутнє індокитайських народів. Великої Британії де Ґоль до цих держав не зараховував, хоч вона також заінтересована в замиренні на цьому півострові і разом з іншими державами підписувала женевський договір в справі В'єтнаму. Згадуючи американську військову участь в мілітарних діях проти комуністичних партизанів у В'єтнамі, ген. де Ґоль ні словом не згадав про совєтську і комунокитайську підтримку для комуністів Ляосу і В'єтнаму. Де Ґоль заявив, що американський уряд і командування поінформовані про те, що З'єднані Держави Америки не зможуть вирішити війни у В'єтнамі з допомогою мілітарних засобів і що населення Південного В'єтнаму не підтримує веденої війни з Вієтконгом — тобто комуністичними партизанами — бо трактує цю війну, як цілком чужу справу. Американці — за словами де Ґоля — виступають проти кожного колоніялізму, але не добачують свого. Водночас із цим ген. де Ґоль висловив свій сумнів в доцільність започаткування воєнних дій теж безпосередньо проти Північного В'єтнаму і в те, щоб американці хотіли поширити воєнний конфлікт в Південно-Східній Азії. Запропонований де Ґолем плян розв'язки індокитайської проблеми визначав би посуті поворот до договору з 1954 року, підкріпленого згодою всіх заінтересованих країн держав не втручатися в віякий спосіб у внутрішню політичну ситуацію країн Індокитаю, які мусять залишитися рішуче невтральними. В дальших своїх заявах і відповідях на четверговій конференції президент де Ґоль говорив про справи европейської єдности і нуклеарного озброєння Франції.

Тиждень Поневолених Націй відзначено в Дітройті „Українським Днем"

Дітройт, Міш. (В. П.) — В неділю, 19-го липня 1964 року на мальовничій оселі „Діброва" відбулось відзначення Тижня Поневолених Народів. Відзначення влаштував Метрополітальний Відділ Українського Конґресового Комітету Америки в Дітройті, влаштовуючи в цей день імпрезу — „Український День", в якому взяли участь кілька сот учасників. Офіційну частину програми відкрив і нею проводив Василь Папіж. Основну доповідь про значення „Тижня поневолених народів" проклямованого Президентом ЗДА Линдоном Б. Джансоном, виголосив голова Метрополітального Відділу УККА ред. М. Бажанський. Подібну проклямацію видану губернатором Стейту Мишиґен Джорджом Ромні та окреме звернення до населення стейту відчитав проф. д-р Степан Мамчук. Проклямацію і привіт від посадника Дітройту Дж. Каванаг відчитала пані Емілія Запорожець. Гучним аплявзом прийняли учасники появу на трибуні відомого прихильника українського визвольницького руху, колишнього конґресмена, проєктодавця закону про побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні Альвіна М. Бентлі. Після глибокозмістовної його промови вручено ка та інші пам'ятки-зразки дану Централею УККА за акцію в користь здвигнення пам'ятика. Крім грамоти вручено конґр. Бентлі Пропам'ятну Книгу з відкриття пам'ятника та інші пам'ятки-зрозки українського мистецтва. Вручення доконали голова Метрополітального Відділу УККА ред М. Бажанський, гол. Відділу УККА в Гемтремку інж. І. Панчак та реф. зовнішніх зв'язків пані Емілія Запорожець. В заключному слові конґр. Бентлі сказав, що ці пам'яткові речі буде зберігати близько свого серця, так як близько його серця є змагання українського народу за власну державність. Палку промову виголосив також широко відомий та загально шанований о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ. Звернення Централі УККА, видане з приводу відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, відчитав секретар Метр. Відділу УККА п. Франц Липецький. Програму закрив коротким кінцевим словом Василь Папіж. Імпреза „Українського Дня" залишила гарне враження на всіх учасників, що до пізнього вечера залишились на „Діброві" серед чудової природи та серед своїх близьких — знайомих.

Економіка Куби погіршилася на 20% під комуністичним режимом

Гавана. — 22-го липня на раді міністрів вирішили, щоб кубинський президент Освальдо Дортікос перейняв становище міністра економіки д-ра Реджіна Боті Леона, а також пост директора Центральної Ради Плянування, який також досі займав Боті Леон. Ця зміна на двох економічних постах свідчить про те, що в ділянці економіки не добре діється на Кубі, що потверджують статистичні дані: згідно зі статистикою економіка Куби погіршилася на 20 відсотків в порівнянні з 1958 роком, останнім перед приходом до влади диктатора Кастра. Продукція цукру в тому часі зменшилася на 25 відсотків, а пересічний кубинець дістає на 15 відсотків харчів менше, ніж це було за правого диктатора Батісти. Тепер саме йде час, коли економіка Куби буде ще гірше розвиватися, бо Організація Американських Держав вирішує застосувати економічні санкції проти Гавани за те, що Кастро підтримував підривну акцію у Венесуелі.

Зустріч през. Джансона з Ґолдвотером

Вашингтон. — Президент Джансон і сенатор Голдвотер мали в п'ятницю 24-го липня зустрітися в Білому Домі, щоб продискутувати, як уникнути завогнення расового питання під час наступних президентських виборів. 23-го липня Президент Линден Б. Джансон заявив групі бизнесменів, що він використає всі свої можливості, аби примусити і прихильників громадянського права, і противників шанувати закон і зберігати лад. Сенатор Беррі Голдвотер піддав у Шикаґо думку про зустріч з Президентом для обговорення расового питання, повертаючися з Арізони до Вашинґтону. На пресовій конференції на летовищі в Шикаґо сенатор Беррі Ґолдвотер — кандидат на президента від Республіканської Партії, — сказав, що охоче зустрівся б із Президентом, щоб обговорити расову проблему і вже не вдаватися до неї у виборчій кампанії. У Вашинґтоні сенатор Ґолдвотер сказав журналістам, що він має також намір скликати чільних діячів Республіканської Партії та обговорити з ними питання про партійну єдність.

Ген. Тейлор попередив ген. Хана, що ЗДА проти поширення війни на Північний В'єтнам

Сайгон. — Між головою південно-в'єтнамського військового режиму генералом Нґуєном Ханом і амбасадором ЗДА до Південного В'єтнаму генералом Максвеллом Тейлером прийшло до зудару в справі започаткованої урядом Південного В'єтнаму пропаґандивної акції за поширення війни на Північний В'єтнам, получено уже з конкретними мілітарними діями — летунськими саботажними налетами на територію Північного В'єтнаму. Ген. Тейлор мав заявити Нґуєнові Ханові, що пропаговане тепер південно-в'єтнамцями поширення воєнних дій на Північний В'єтнам суперечить напрямним американської політики, яка не вважає його в теперішній час доцільним і корисним. Ген. Хан, як подають з поінформованих джерел, заявив ген. Тейлорові, що рішення південнов'єтнамського уряду в цій справі невідхильне і що поширення війни на Північний В'єтнам стало вже фактом. Американські чинники в Сайґоні збентежені рішучістю ген. Нґуєна Хана і готуються відбути з ним і з його дорадниками ряд конференцій для з'язування розбіжностей в поглядах на потребу поширення мілітарних дій. Так само збентежені офіційні чинники у Вашинґтоні, які починають трактувати південнов'єтнамські заяви і заходи як спробу шантажу і намагання вплутати ЗДА в ширший конфлікт на терені Південносхідньої Азії.

Зорганізоване робітництво домагається скасування податків від продажу

Вашингтон. — Представник Американської Федерації Праці-Конгресу Індустрійних Організацій Нетеніл Голдфінґер, зізнаючи в Палатній Комісії Способів і Засобів, домагався, щоб Конґрес скасував ті всі податки, які побираються від продажу деяких товарів, бо вони шкодять і тим, що купують ці товари, і тим, що їх продукують. Тепер федеральна скарбниця стягає коло $14 більйонів податків від продажу різних товарів та податків від надмірних прибутків. Голдфінґер пропонував щороку зменшувати ці податки на два більйони долярів, починаючи вже від найближчої сесії Конґресу в 1965 році. Також інші особи, що зізнавали в цій Комісії, пропонували зменшити або зліквідувати всі податки від продажу, за виїмком податків від алькогольних напоїв і від газоліни. Ці податки були ухвалені ще під час другої світової війни або під час війни в Кореї на те, щоб здобути державі фонди або щоб зменшити продукцію тих товарів, що не були потрібні для оборони.

Президент відкладає вирішення усяких закордонних проблем на час після виборів

Вашингтон. — Президент Джансон зарядив, щоб про важливіші проблеми закордонної політики ЗДА ніхто не говорив під час виборчої кампанії, бо ця справа в цілості належить до самого Президента. Сам Джансон вибиратиме тактику, якою треба буде послуговуватися в боротьбі проти сенатора Голдвотера, який заявив, що справу комунізму зробить головною проблемою в цьогорічній виборчій кампанії. Але деякі представники уряду вже тепер заявляють, що справу деяких виборчих проблем Президент порушуватиме аж після виборів. До цих проблем належить і справа недавно підписаного договору про консулярні справи із СССР. В інших справах закордонної політики, як справи Куби і Женевської розззброєневої конференції, — Президент буде сам займати слово, підкреслюючи при тому потребу втримати в світі мир, зберегти готовість ЗДА боронити світового миру на випадок потреби. Президент Джансон і його державний секретар Дін Раск під час республіканської конвенції мовчали про закордонну політику, але тепер знов будуть відбувати пресові конференції, в яких будуть порушувані проблеми закордонної політики.

У відзначенні Тижня Поневолених Націй в Питтсбурґу взяли участь около 3,000 осіб

Питтсбурґ. — Минулої неділі тут у Кеннівуд Парку відбулося відзначення Тижня Поневолених Націй. Не зважаючи на жахливу спеку, яка досягла 95 ступенів в тіні, у відзначенні взяло участь коло 3 000 осіб. Імпреза почалася коротким походом, в якому несено прапори Поневолених Націй, між ними й український. Похід очолила почесна сторожа армії ЗДА із своїми прапорами. Програму відкрив молитвою ректор римо-католицької катедри Питтсбурґа, монсіньйор Андру Полі. Головну промову виголосив заступник Державного Секретаря Стейт Департаменту, Г. Меннен Вільямс. З короткими заявами про свободу для Поневолених Націй виступили також колишній губернатор Пенсилвенії Давид Л. Лавренс; комішіонери повіту Аллеґені, Ґантер і МекҐрейді, та стейтовий сенатор Стейчі. Зворушливим моментом програми була змістовна молитва за Поневолені Нації, що її провів Впреосв. митрополит Кир Амвросій Сенишин. Під час цієї молитви всі учасники тримали засвічені свічки. На маніфестації були прийняті резолюції, що їх представив суддя Броскі. У мистецькій частині програми від українців виступали сестри Штині з Йонґставн, Огайо, сольо-танцюристи Карен Калиник з Монесен, Ярослава Полатайко й Михайло Харітан з Питтсбурґу. Керівником програми був Михайло Комічак, директор української радіо-програми у Питтсбурґу.

Населення Мозамбіку оваційно вітає президента Портуґалії

Луренсо Маркес, Мозамбік. — Щонайменше 50 000 осіб оваційно вітали в порту і на вулицях президента Портуґалії, Амеріко Родріґес Томяса. Натовп складався з чорних і білих людей. Деякі африканці, прорвавши поліційний кордон, підбігали до авта і цілували президентові руку. У Мозамбіку — портуґальській території в Африці, — живе майже 7 мільйонів людей. Оваційній зустрічі 69-літнього портуґальського президента місцевим населенням Мозамбіку надають у Портуґалії великого значення. Прем'єр буде в Африці приблизно два тижні. Минулого року він відвідував також Анґолу та інші портуґальські території на африканському побережжі. 3 300 вишколених парашутистів маршували за автом президента.

Американські пластуни вітають на своєму Джемборі дружину Бейден-Пауела

Веллі Фордж, Пенсилвенія. — Тут в розкішній долині відбувається Шосте Крайове Джемборі Хлоп'ячих Скавтів, в якому беруть участь 52.000 хлопців із всіх стейтів ЗДА та делеґати з закордонних держав. При кінці минулого тижня ці пластуни могли бачити 76-річну дружину засновника Скавтінґу англійця Бейдена Паудела, який більше як 50 років тому зорганізував був цю молодечу організацію, що тепер поширена в цілому світі. Пані Бейден Пауел промовила до скавтів, кажучи, що вона тішиться тим, що її запросили на Джемборі, бо вона сама в Америці в 1912-му році пізнала була засновника Скавтінґу Бейден Пауела. Вона закликала американських пластунів сумлінно виконувати свої обов'язки: допомагаючи тим, що терплять, подивляти тих, що поборюють всякі труднощі, та з подивом дивитися на свої осяги, на осяги своєї країни та вільного світу. Засновник Скавтінґу — Бейден Пауел помер в 1941-му році. Перший Скавт засновано в 1908-му році, тепер в цілому світі є 10 мільйонів пластунів.

РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В СІНҐАПУРІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Сінґапур. — Тут загинуло 18 осіб у висліді расових заворушення майже спаралізуи китайцями. Прем'єр Сінґапуру заявив, що продовження расових суперечок і заворушень доведе до знищення Маляйзії. Прем'єр Лі Хан Ю, сам китайського походження, склав цю заяву, коли понад 10.000 поліції й війська утихомирували ворохобників. Заворушення маєже спаралізувало Сінґапур — важливе стратегічне портове місто. За останні дні сотні ворохобників було посаджено до в'язниці і понад 1.000 було заарештовано за порушення ладу в місті.

В АМЕРИЦІ

● **Пресова секретарка** пані Джан Ф. Коннеді панна Пемела Тирнер повідомляє, що вдова по покійному президентові не братиме участи в Демократичній Крайовій Конвенції, що почнеться 24-го серпня 1964 р. в Атлантик Ситі, Н. Дж. Секретарка заявила, що виборча кампанія й вибори падають на однорічну жалобу, яку відбуває пані Кеннеді по своєму чоловікові, і вона не поїде на відпочинок за кордон до Італії чи Греції, як писала преса. Дехто здогадувався, що пані Кеннеді буде на Конвенції підтримувати кандидатуру Роберта Ф. Кеннеді на пост віце-президента.

● **В найближчому жовтні** цього року користуватимуться комунікаційним сателітом, щоб передавати на телевізії олімпійські змагання в Токіо до ЗДА і Канади. Плянується також, щоб ще цього самого дня можна було надавати в телевізії ці змагання в европейських державах, також і в комуністичних. Олімпійські змагання зачнуться в Токіо 19-го жовтня. Але ще не є певне, чи вдасться ця телевізійна передача.

У СВІТІ

● **Англійський престолонаслідник** 15-річний князь Валії лікується в приватному шпиталі на запалення, бо занедужав, бувши в таборі разом із іншими хлопцями тієї школи, в якій він вчиться. Стан його здоров'я не є поважний. Два роки тому він перебув операцію сліпої кишки. Його батьки королева Єлисавета і князь Единбурґу Филип є в Лондоні.

● **В Західній Німеччині** уряд не є вдоволений з того, що уряд президента де Ґоля дозволив приїхати на похорон комуніста Маріса Тореза делеґації зі Східньої Німеччини. Це невдоволення збільшилося ще й тому, що на цей похорон пустили до Франції і делеґацію Комуністичної Партії з Західньої Німеччини, якої не признає західньонімецький уряд, і вона є нелеґальною.

● **І в Східній Німеччині** судять 12-ох провідних промислових урядовців за те, що не вспіли випродукувати добрих фармерських тракторів. Ці промисловці були звільнені зі своїх становищ, покарані грошовою карою та строго упімнені, бо випродуковані ними трактори були злі. Видко, що і в промисловій Німеччині комуністична господарка невдається.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.— Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Значення символу

Минуло вже п'ять років, відколи американський Конгрес ухвалив і проголосив Тиждень Поневолених Націй з проханням до Президента ЗДА щороку проголошувати його, аж доки на земній кулі не залишиться жадної поневоленої країни. Українці можуть бути горді з того, що американець українського роду, д-р Лев Добрянський, професор Джорджтавнського університету, президент УККА, тепер голова Крайового Комітету Поневолених Націй — був головним промотором цієї ідеї й постанови - закону. Така передова роля припала особі українського роду цілком оправдано, бож український 45-мільйоновий народ, найбільший кількісно з-поміж усіх поневолених народів.

Нині представники багатьох держав Африки радять в Каїрі над тим, щоб бойкотувати уряди Португалії та Південної Африки за несправедливе трактування автохтонного чорного населення. Покищо ніхто із державних мужів не радиться над тим, як спільно й рішуче натиснути на останній бастіон колоніялізму - імперіялізму — Совєтський Союз, останню велику колоніяльну імперію з центром у Москві. Але визвольна війна, на думку деяких політиків, уже розпочалася. На запитання кореспондента німецького журналу „Дер Шпігель" з 8-го липня цього року, сенатор Беррі Голдвотер заявив: „Я думаю, що ми вже включилися у третю світову війну в Південно - Східній Азії". І далі: „Доки ми лишаємося слабими — комуністи здобувають перемогу". Слабими, очевидно, не мілітарно, а тому, що „нині ми стоїмо в Південно - Східній Азії і досі відмовляємося сказати, що ми будемо робити".

Наше сторіччя — це епоха розпаду колоніяльних імперій. Не тільки у фізиці діє закон ланцюгової реакції — він діє і в житті народів, у політичному житті. Одна за одною унезалежнюються і підносять свої національні прапори вчорашні колонії. Це збагнув американський Конгрес, зрозуміла передова Америка. І дарма, що ще забороняють кубинським патріотам „турбувати" кривавого Кастра — жадними руками і жадними „обережностями" вже не спинити лявіни, що змітає поневолювачів. І не тільки ззовні вже і зсередини починає тріщати „совєтський моноліт".

Тому ми, як спільнота, маємо й надалі докладати всіх зусиль, щоб символічне проголошування Тижня Поневолених Націй проходило всюди достойно й величнo. Майже 600 років у минулому Еспанія перебувала під окупацією сарацинів - арабів з Африки. Але символічний знак хреста, кладений кожним еспанцем щоранку в молитві на груди — таки переміг окупанта. Ще так недавно, і не тільки до нас, а до всього світу сказав генерал Д. Д. Айзенгавер під пам'ятником Т. Шевченкові у Вашингтоні про комуністичних поневолювачів: „І це минеться". Західній світ поволі прозріває. Двох Німеччин, двох Корей, двох В'єтнамів довго існувати не може, як і двох Европ, — а Україна — інтеґральна частина Европи. Ланцюгова реакція визволення йде не тільки в напрямі на Анґолю — вона йде також в напрямі на Україну й інші країни червоного концтабору. Тому, приєднуючись масово до відзначування Тижня Поневолених Націй, ми мусимо зміцнити і свою віру в цей символ, і нашу громадську самодисципліну. Справа Тижня Поневолених Націй є і буде однією з найважливіших українських політичних справ.

В страху за власну шкуру

Ситуація в Совєтському Союзі, особливо, коли йдеться про життьовий стандарт широких мас населення, передусім робітництва і селянства, важка і досить таки безперспективна. З кожним днем зростає попит працюючих людей не лише на харчі і товари щоденного вжитку, але також на промислові вироби, що мали б збагачувати щоденний побут людей і улегшувати їм життя — холодильники, машини до шиття і прання, радіоапарати, телевізори та ін. Багато людей прагне не тільки кращого одягу, але й кращих мешкань і меблів до них, килимів, фіранок на вікна. Поклавши всю вагу на тяжкий промисл і виробництво нуклеарних бомб, ракет і сателітів, комуністичний режим неспроможний взагалі задовольнити населення товарами щоденного вжитку та споживання і тому, щоб відвернути увагу трудящих, зчиняє рейвах наколо „підвищення добробуту населення", „піклування про народнє благо" і т. п. Примушений до цього режим ще й зовнішнім тиском, особливо ж обвинуваченнями комунокитайців, які твердять, що совєтська компартія стала упривілейованою клясою в СССР, яка використовує й безпощадно експлуатує совєтських людей.

Щоб рятувати не тільки комуністичну систему, але й свої становища і свою власну шкуру, кремлівські самодержці примушені вдаватися до щораз голосніших пропаґандивних засобів, до демагогії і манити людей міражами майбутнього або ж пустословними обіцянками. Під знаком такої демагогічної обіцянково - цяцянкової метушні відбувалася в Москві в половині липня й четверта сесія шостого скликання совєтського „парляменту" чи пак так званого Верховного Совєту СССР.

Конечністю зацитькати народнє незадоволення була подиктована й основна доповідь на цій останній сесії Верховного Совєту п. н. „Про заходи для виконання програми КПСС в галузі підвищення добробуту народу". І цією ж причиною було зумовлене схвалення Верховним Совєтом і Совєтом Національностей законів „про пенсії і допомогу членам колгоспів", „підвищення заробітної платні працівникам освіти, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства, торгівлі і громадського харчування та інших галузей народного господарства, що обслуговують населення".

Потребою заспокоєння мас були подиктовані і проведені цією сесією зміни в кремлівському керівництві: найменування Анастаса Мікояна на становище голови Президії Верховного Совєту СССР, тобто совєтського „президента" і „увільнення" від обов'язків дотеперішнього „президента" Леоніда Брежньова для „зосередження діяльности у Центральному Комітеті КПСС", де він займає пост секретаря цього ж ЦК. Водночас із цим усунено Мікояна із становища першого заступника голови Ради Міністрів СССР. Призначення Мікояна на „президента" СССР мало б знову ж таки підкреслити перед масами „піклування" партії про „благо людей", тим більше, що Мікоян нібито є прихильником збільшення продукції товарів щоденного вжитку, недостачу яких населення відчуває дошкульно.

Усі ці заходи, підливані повінню невикональних обіцянок, доводять, що не про благо народу ідеться кремлівським самодержцям, а тільки про рятування своєї власної шкури.

ДВАДЦЯТІ РОКОВИНИ ЗАМАХУ НА ГІТЛЕРА

Мюнхен. — Президент Німецької Федеральної Республіки Любке, уряд і політичні партії згадують в цих днях подію великої ваги: атентат проти Гітлера в його головній кватирі в Східній Прусії. Сталося це 20-го липня 1944-го року. Замах не вдався, бо бомбу, покладену під стіл біля ніг „фюрера", один офіцер припадково відсунув убік. Внаслідок вибуху кілька осіб, учасників наради, згинуло, кілька було поранених, але Гітлер мав тільки контузію.

Змовники на життя Гітлера хотіли після його смерти створити новий уряд на демократичних основах. Але невдача замаху спаралізувала волю змовників, і Гітлер знов опанував ситуацію. Тож без малого ще один рік могли нацисти вести свою війну.

Хто були організатори змови проти Гітлера? Були це військові і цивільні люди — „праві" і „ліві". Але їх (комуністи творили свою власну організацію) об'єднувало бажання: знищити диктатуру і створити демократичний лад в Німеччині.

Слід згадати, що Гітлерові в його плянах велику поміч несвідомо дали уряди демократичних країн. Німецькі генерали, знаючи про воєнні пляни Гітлера і розуміючи, що з війни нічого доброго для Німеччини не вийде, різними шляхами попереджали уряди західніх демократій, щоб не вірили „мирним" заявам Гітлера і не робили йому поступок. Німецькі штабові офіцери були в роздуці у вересні й жовтні 1938-го року, коли прем'єр Англії Чемберлен і прем'єр Франції Делядіє, замість дати Гітлерові відсіч, приїхали в Мюнхен і віддали Чехо - Словаччину на його ласку.

Ці поступки заохотили Гітлера до нових аґресій. 15-го березня 1939-го року він захопив Чехію а Карпатську Україну віддав мадярам. (До речі: мадяри деякий час вагалися, чи брати цей „подарунок" з рук Гітлера).

Ще перед війною 1939-го року в концентраційних таборах Німеччини було коло 1 мільйона „підозрілих". І сокира урядового ката рубала голови людей, незгідних з політикою „фюрера". Проте, успіхи Гітлера на фронтах в перші роки війни не запаморочили далекозорих і морально наставлених німецьких політиків. Бачивши безодню, до якої котилася Німеччина, і моральну гнилизну тиранського режиму, різні люди творили таємні товариства, в яких, дискутуючи, пробували знайти вихід із катастрофи.

Здається, серед змовників не було великої віри, що убивством Гітлера вдасться зліквідувати зразу його режим. Але між ними зродилася думка показати світові, що, окрім гітлерівської Німеччини є ще „друга Німеччина", яка протестує проти воєнної політики Гітлера та проти нелюдських дій нацистських катів.

Доля врятувала Гітлера від бомби 20-го липня 1944-го року. Він звелів змовників — генералів, маршалів, науковців, політиків — постріляти й повішати, назвавши їх „зрадниками". Однак, треба сказати, що учасники змови діяли з чисто патріотичних мотивів, і їхні передбачення здійснилися: Німеччина вже програла війну. Продовження війни після десанту союзників у Нормандії 1944 року приносило тільки дальшу руїну і смерть мільйонів людей. Отже, усунувши Гітлера, змовники хотіли врятувати життя мільйонів своїх земляків.

Політичні кола західніх демократій не знали гаразд німецької ситуації і легковажили діяльність внутрішніх противників Гітлера. Навіть у перших роках окупації Німеччини в західніх державах не уявляли, що то за люди були, які пішли на смерть, щоб скинути гітлерівський режим. В Москві також не хотіли бачити руху німецьких демократів проти Гітлера і визнавали тільки комуністичний спротив. Однак архіви Гестапо і різні інші документо, опубліковані в наступних роках, розкривають велику трагедію, що відбувалася в серцях німецьких патріотів під диктатурою Гітлера. Вони „без надії сподівалися", що своїм спротивом - протестом знайдуть шлях до Західнього Світу. Але даремно.

Навіть покарання смертю начальника німецької розвідки, адмірала Канаріса, що шукав зв'язку із західніми державами проти Гітлера, не зробило враження в Західному Світі. У Вашингтоні Рузвелт вірив словам „старого Джо" - Сталіна, і німецькі демократи не мали ні визнання, ні моральної допомоги із Заходу. Але жертва, принесена борцями за волю, не була даремна.

Німеччина згадує людей 20-го липня як національних героїв, що своїм подвигом допомогли пізніше німецькому народові вернутись в родину вільних народів. Деякі учасники спротиву тиранові, що уціліли після 20-го липня 1944 року, мають провідні місця в парляменті Німеччини: Герстенмаєр — голова, і в уряді: міністер оборони фон Гассель, сен генерала, що був страчений за участь в змові 20-го липня 194-го року.

П. А.

ПРО ДОСЯГНЕННЯ ЖИДІВСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

З усього, що досі написали українські автори про жидівське питання, ще найміцнішими були статті д-ра Степана Нижанківського в „Розбудові нації", п. Тимофієва в „Хліборобській Україні", п. Я. Стецька у „Віснику", проф. О. Мицюка і ще декого. І все ж, на превеликий жаль, немає підстав твердити, що існує гурт українських фахівців-знавців, що постійно займається жидівськими проблемами.

Спробую до того, що вже про жидів писалося в українській періодиці, докинути дещо інформацій про інтелектуальні здобутки жидівської еміґрації в ЗДА.

Тут варто зацитувати Вернера Зомбарта: „Жидівська мова надзвичайно багата на слова, що стосуються дій, які вимагають певних якостей ума. І так, мова ця має щонайменше одинадцять слів на означення дій шукання і дослідження, тридцять чотири слова — на розрізнення і віддлення, а п'ятнадцять — на сполучення[1]).

Так, отже, мова і давні традиції, скріплені концентрацією в торговельних і професійних зайняттях, сприяли зростові інтелектуалізму теж серед жидівських імігрантів в Америці. У великій мірі сприяла цьому релігія. Адже синагоги залишаються протягом століть не тільки місцем молитви, але й „шулем", місцем для студій. Між науковцями високе місце віддається тим, що студіюють Талмуд. Слави і розголосу добивається та родина, в якій син відзначився як дослідник Талмуду — ніяка жертва для нього не є завеликою. І науковці не соромляться питатися поради навіть у чотирнадцятилітнього хлопця, що вславився своїми здібностями[2]).

Отаку пошану до студій, що випливала з побожної релігійної настанови, принесли із собою жидівські іміґранти, які в значній мірі походили із Східньої Европи (чимало їх вийшло з України, що її вони звуть Росією).

Як відомо, жиди починають вчити своїх дітей від 4-6 років. І так само роблять вони й тут, в Америці. У 1908 р. жиди становили тільки 2% всього населення, але їхні студенти творили вже 8.5% всієї студіюючої молоді в 77-ох головніших високих школах[3]).

Жидівська іміґрація у своїй масі зупинилася в Ню Йорку, і це для неї мало благодатний вплив, бож це місто давало і дає колосальні можливості культурного, передусім інтелектуального росту. Досконала сітка шкіл до університетського рівня включно, а далі надзвичайно широка скаля впливів і ударів високозрічникованої мішанини бизнесменів, юнійних провідників, журналістів, театральних і мистецьких сил, професіоналів, сіоністів, лібералів і т. д. — все це в сполуці з вродженою пасією до студій підсилювало зростання інтелектуальних сил серед жидівства. Не дивно, що вони стали займати чимраз видніші місця на соціяльній драбині Ню Йорку і всієї Америки.

Ще варто звернути увагу на інший, можна сказати, психологічний момент, що його у відношенні до жидів підносить Ветлен. Він пише: те, що жиди такі визначні в інтелектуальному світі, вони завдячують своєму „граничному" характерові[4]). Він твердить, що ті жиди, які зірвали з релігією і інтелектуальними інтересами своїх батьків, були тими, що найшвидше причинилися до розвитку модерної науки. На думку Ветлена, у таких людей попередні засади і погляди розлетілися, але їх не заступили нові міцні ідеї чи світогляд тої суспільности, в яку вони ввійшли. А саме таке „звільнення від наперед сприйнятих устійнень і принципів", пише Ветлен, саме такий скептичний ум „граничного" жида дав йому змогу вибиватися в дослідженні, в студіях в науці і ставати провідником між інтелектуальними робітниками, що сумніваються.

Не займаємося тут питанням, які це має наслідки для цілої суспільности, коли численними каналами „граничні" жиди защеплюватимуть свій скептицизм, релятивізм, з розрушенням всяких твердих засад. Розгляд цього питання виходить поза межі цих заміток про досягнення жидівської еміґрації. А ці досягнення з погляду самого жидівства не малі, і вони допомагають жидівській організації грати провідну ролю в усіх ділянках збірного, головно інтелектуального і господарського життя.

В українській пресі читаємо, що наша молодь студіює і робить добрі поступи, але ніхто не повинен задовольнятися цими досягненнями, бо, наприклад, досягнення жидівської еміґрації куди більші, а тягу їхньої молоді до запопадливих, витривалих студій видно на кожному кроці.

Чого потрібно? Працювати ще більше і студіювати нашій молоді ще завзятіше. Індивідуальні успіхи принесуть із собою й загальні успіхи.

С. Галамай

[1] Sombart, Werner. The Jews and modern capitalism, Glencoe, Ill. 1951, p. 258.
[2] Wirth, Louis. The Ghetto, Phoenix, 1956, pp. 54, 61, 80.
[3] Glazer, Nathan. American Judaism, Chicago, 1957, p: 81.
[4] Veblen, Thorstein. Essays in our changing order, New York, 1934, p. 219-31.

СЛІДАМИ ВЕЛЕТНЯ

І ось він на п'єдесталі в заморській столиці, виворожений із бронзи, а наче живий, наче кудись поспішає. Чи в Академію, чи на черговий сеанс з великим Брюлловим? Чи на таємну зустріч з кирило-методіївцями? Чи з кимсь із приятелів?

Справді, багато було, є і буде приятелів у Шевченка. І таким молодим, бадьорим любо бачити його на землі Вашингтона, бо тільки такий гармонізує він з динамікою і молодечою вервою цієї країни.

У червоній Москві воліли інший варіянт, який теж досконало гармонізує з тамошнім краєвидом. Там у шинелі чи в якомусь кобеняковi йде втомлена людина, наче із заслання вертається з торбою на плечах суворий дід, насупивши брави й затиснувши в гніві уста на вид знедоленого народу, на вид закріпаченої наново землі.

А тут молода людина в силі віку, повна задумів і енергії. Віє чаром від усієї постаті, і знову доводиться призадуматись: де велич цієї людини? Свої і чужі пробували міряти його науковими атестатами, метрами рим і ритмів, цалями інтернаціоналізму, принизливо насміхалися з нього, обкидали його наклепами й зневагами, а він крокував далі з історією, бо сам він є її втіленням — і пігмеї відстали. Іде він, а за ним тисячі вірних йому, отих чистих серцем, марширують із розгорненими прапорами по вулицях заморських столиць.

Як не міряти Шевченка, як не оцінювати його, в одному не знайти йому рівні, а це — в силі любови до свого народу. Опинився він у Петербурзі саме в час, коли провідна російська верства робила підсумки петрівських реформ, коли вирішувався дальший шлях Росії, коли одержимий Чаадаєв гукав: „Ми не належимо до родини людської раси. Ми не належимо ні до Сходу, ні до Заходу і не маємо традицій ні одного, ні другого. Ми належимо до числа тих народів, які, сказати б, не входять у структуру людства, а існують тільки для того, щоб бути для світу своєрідним прикладом". Куди ти Росіє?

Пристрасний діялог розгортався, втягаючи в себе такі величини, як Герцен, Турґенєв, Хомяков, Аксаков, щоб піти похилою площею, через Чернишевського, Бєлінського до сьогоднішнього большевизму. Фасцинуюча сила діялогу полонила й багато українських умів, потягнула туди й самого Гоголя, задивленого в містерію, куди помчить русска тройка.

А хто ж у нас мав так пристрасно передумати нашу історію, вказати, де причина нашої прогри, де наша сила, куди нам прямувати. Чи ждати того від етнографів, чи від творців травестій і ідилій? Це завдання випала на долю одної людини, на Шевченка, бо ніхто інший не зумів вийти на вершини, звідки видно всю Україну, минулу, сучасну і майбутню, і нікому більше не вдалося так збагнути народну душу і промовити до неї. Досліджуючи буття українського народу, опинився Костомаров у слов'янському морі. Куліш своїм великим інтелектом охопив велич української проблеми, але синтези дати не зміг, зуживши свою невичерпну енергію на практичну роботу, на кування мови, правопису, на переклади, літературну й публіцистичну діяльність, щоб полишити в спадщині цілий хаос політичних орієнтацій і, подібно як ранній Чаадаєв щодо Росії, розпучливе, зневірене: „Народе, без пуття, без чести і свободи..."

За Кулішем невхильно приходить на думку постать Великого Каменяра, який у любові до свого народу, в осмисленні його історії міг би був дорівняти Шевченкові, якби не розгубив своїх сил на дрібну роботу та на світоглядові блукання. Тільки тут і там підіймався він на вершини Мойсея свого народу, пророкуючи йому місце „в народів вольних колі".

І ще одна постать видніє як рівня попередній, в силі осмислення історії свого народу — це Леся Українка. Її творчість — цілюще джерело, з якого черпає надхнення й пораду сучасне покоління.

Двадцяте сторіччя, дві світові війни, національна революція принесли десятки нових імен великих державних мужів, революціонерів, поетів, публіцистів. А все ж і досі залишився нам Шевченко як наш безсмертний речник, і найповнішим, бездискусійним маніфестом наших прагнень є його „Кобзар". У цій книжці — сила і змістовність великих політичних трактатів та найповніших дослідів про минуле, сучасне і майбутнє України. Саме дякуючи простому віршованому викладові, думки цього твору стали відомі всьому народові, висловлені в близькій до народної пісні формі, ввійшли вони в кров, у свідомість народу, сформулювавши так його душу. З цією книжкою пройшли ми бурхливе століття.

„Сто років — зморшка на чолі Землі..." — почав свою поему, написану з нагоди сторіччя смерти Шевченка, сучасний підсовєтський поет — Іван Драч.

Сто років — зморшка на чолі народу, зморшка глибока, вирита лихоліттям большевизму. Змужнів і постарівся народ. Змінилося все на цій землі, як по страшному суді, що його пророкував поет. Невмирущий народ виділює із себе нові сили, чекає на синів великого розуму і великого серця, щоб осмислити дальші шляхи історичного походу.

Тривожний час вижидання, час проростання. У цю пору, як завжди, біля нас на сторожі він — Шевченко.

Гр. Скит

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ
(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(8)

Було мені сім років, коли батько почав учити мене грамоти, а коли в наступному році брата Віктора відвезли на науку до глухівської гімназії і примістили в гімназійному інтернаті (де вже раніше був Ваня), я взявся за грамоту інтенсивніше. Кажу, звичайно, про грамоту московську, бо іншої тоді не існувало. Населення Росії складалося з кількох десятків різних, підбитих під московський чобіт, народів (тепер їх більше), але мовою навчання і мовою урядовою була для всіх одна: московська. „На всіх язиках все мовчить, бо благоденствує", тонко-іронічно схарактеризував це Тарас Шевченко.

Навесні 1894 року, коли мені було вже 9 років, почав я ходити до одної вчительки, а восени того самого року разом із Віктором та Ванею (які були вже гімназистами) виїхав кіньми з Карильського до Глухова на вступний іспит до гімназії. Залізничого доїзду до колишньої української столиці Глухова тоді ще не існувало. В якому стані тримала Москва Україну, найліпше видно з того, що перша українська столиця гетьманських часів — славний Батурин не має залізниці до цієї пори й зачислений не до міст, а до глухих, Богом і людьми забутих, занедбаних містечок.

Глухів справив на мене миле враження культурного міста: замощені вулиці, чистенькі забудовання, великий міський парк, бульвар, пам'ятник Катеринниному фаворитові графові Рум'янцеві-Задунайському, Спаська, Терещенківська, Козацька церкви, історичний собор, в якому прокляли гетьмана Івана Мазепу, довга головна Києво-Московська вулиця з тріюмфальною брамою коло передмістя Веригина, будинки гімназії, Терещенківської Промислової Школи, Учительського Інституту і т. д. Усі міські вулиці освітлювано нафтовими ліхтарнями. Цікаво, що в тих часах ані одно повітове місто на Чернігівщині електрики ще не мало. Не мали електричного освітлення навіть вулиці Києва: вони освітлювалися газом. Електрикою освітлювалася там лише частина житлових помешкань та урядові й публічні установи.

Цю упорядкованість Глухова, який щасливо вирізнявся від усіх інших міст Чернігівщини, треба було завдячувати не якійсь вийнятковій господарці міської управи чи протекційним заходам центрального московського уряду, а єдино меценатству мільйонера Терещенка, який мав навколо Глухова свої маєткості й десятки цукроварень.

Із назвою Глухова в мені завжди пробуджувався сентимент, зв'язаний із відомою шевченківською строфою:

Із города, із Глухова
Полки виступали.

Вже значно пізніше, по кількох роках перебування в гімназії, довідавсь я, що Глухів був містом народження славного українця-композитора Бортнянського.

Іспит до першої кляси склав я добре й зараз після того був приміщений у гімназійному інтернаті, де дістав вакантне нещасливе число 13. Це було число моєї білизни, одягу, вішака для пальта, ліжка в спальні, лави для навчання в „класній" кімнаті, місця при столі в їдальні і т. д. Усіх пансіонерів в інтернаті було 40.

Касарняний риґор життя в цьому інтернаті із солдатською дисципліною, під доглядом і командою так званих „госпітателей", із дзвінками до вставання з ліжок, до вмивання, до молитви перед кожним їдженням, попарним переходжуванням довгою колоною по обіді вулицями міста — все це вразило мене з першого-ж дня своєю сухою казьонщиною і вселило в мою душу ненависть до бурсацького життя. З цим почуттям я завжди покидав пансіонат, виїжджаючи додому на вакації, і переступав знову поріг зненавидженої касарні, повертаючись з вакацій. Це особливо гостро відчувалося, коли я бачив „вільних" колеґ, які без чужого догляду приходили з міста до гімназії, виходили з гімназії, ходили (правда, до означеного часу) по вулицях, відвідуючи один одного й не маючи над своєю душею непрошених опікунів і доглядачів.

Інтернат був побудований вглибині садиби, далеко за будинком гімназії, укритий від очей усіх, що переходили по головній Києво-Московській вулиці, та й взагалі від очей усього світу. По закінченні лекцій у гімназії „пансіонери", як нас називали, приходили до інтернату й чекали там на інших товаришів, а по обіді, виставившись попарно в довгий „хвіст", ішли на прохід під доглядом „воспітателя". „Вільні" товариші, переходячи попри нас, всміхалися, бо підійти їм на розмову до нас було заборонено. Це страшенно мене лютило. Я ніяк не міг погодитися з тим, що ми мусіли як арештанти або як хворі під карантиною, бути відокремлені від інших.

Після одногодинної прогулянки ми повертались „додому" й мали ще одну годину часу на гру в м'яча на подвір'ї між гімназією і інтернатом або щоб посидіти в алейках по боках подвір'я.

Це подвір'я було відгороджене дерев'яним парканом від подвір'я сусіднього з гімназією учительського інституту, в якому, як я вже згадував, колись учився і там чомусь застрілився на 19-му році життя мій дядько Федір. Я іноді стояв і довго вдивлявся у вікна триповерхового будинку інституту, намагаючись вгадати, в якій саме кімнаті сталася та таємнича трагедія. Але, не вгадавши, переходив завжди до думок про суєтність світу, признаючи рацію біблійному: vanitas vanitatum et omnia vanitas. Ось минуло, мовляв, якийсь десяток років від часу, як там, за тим парканом, покінчив із своїм молодим життям дядько Федір, залишивши по собі посмертний лист до мого батька та револьвер, що висить тепер на стіні над батьковим ліжком. Всього лише десяток років минули від часу, як те сталося, а все вже забулося по дядькові. Так усе швидко забудеться по кожному з нас, по житті цілих людських поколінь, по житті цілих націй.

Все йде, все минає —
І сліду немає, —

сказав Тарас Шевченко.

Для чого ж тоді співають по кожному покійникові „Вічную пам'ять"?

МИХАЙЛО ГАЛІБЕЙ

(1885 — 1964)

Михайло Галібей народився 22-го серпня 1885 року у галицькому містечку Єзуполі, а помер у місцевості Овкленд у Каліфорнії 27-го червня 1964 ропку в день відкриття пам'ятника Шевченкові у столиці Америки Вашингтоні. Покійний проживав там під опікою своєї доньки пані Кульчицької.

Життьовий шлях Покійного був довгий і багатий змістом не тільки з уваги на його професію, але в далеко більшій мірі з уваги на його громадську працю. Покінчивши міську школу в Єзуполі, він при допомозі місцевого пароха о. В. Мотюка закінчив гончарську школу в Коломиї. Після того переїхав до Львова, де працював у будівельній фірмі професора Львівської Політехніки Івана Левинського у гончарсько - кафлярському відділі під проводом майстра М. Лукіяновича. М. Галібей пройшов добру і солідну фахову школу, заки зложив фаховий іспит та став самостійним ремісником і майстром кафлярства.

Він скоро розбудував варстат і виконував численні замовлення, побиваючи з успіхом усяку тодішню фахову конкуренцію. Ще заки став кафлярським майстром, ходив на вечірні курси і працював над своєю загальною освітою. Зі свого варстату праці утримував родину, посилав дітей до школи і дав усім дітям гарну освіту, а попри те жертвував багато на національні потреби.

Михайло Галібей мав великий п о т я г до громадських справ. Разом із покійним Михайлом Стефанівським, що мав шлюсарський варстат, М. Галібей був співосновником Львівського „У к р а їн ського Міщанського Братства", що нав'язувало свою діяльність до традицій львівських міщанських організацій, з-перед щонайменше якої десятки поколінь у минулому! Колись львівські міщани ремісники, зорганізовані при Львівському Ставропигійському Братстві, мали численні королівські привілеї. Новозасноване в 1900-тих роках „Міщанське Братство" мало виключно тільки статут, а ніяких привілеїв. Тільки мозольна праця його на такій діловій та репрезентативній висоті, на якій воно стояло.

Михайло Галібей був і співосновником ремісничого Т-ва „Зоря", при якому організовано й виковувано молодий міщанський і ремісничий український доріст.

Михайло Галібей став у 1900-тих роках членом Української Національно - Демократичної Партії. Поважною була його участь в українських господарських та економічних організаціях ,як у „Народній Торговлі", у „Народній Гостинниці", у Жіночій Кооперативі „Труд", у новозаснованому Т-ві „Сільський Господар" під проводом незабутнього д-ра Е в г е н а О л е с н и ц ь к о г о.

Як член Народного Комітету Української Національно-Демократичної Партії і як міщанин М. Галібей проявляв велику ініціятивність у львівській підбудові названої Партії, а саме у Народній Організації Українців міста Львова, що діяла тоді під проводом д-ра Евгена Озаркевича.

В часі наших визвольних змагань був членом Української Національної Ради, себто Парляменту Західньої Области Української Народної Республіки від українських міщан. В тому самому характері був членом Національної Ради і товариш та друг покійного Михайло Стефанівський. Коли Українську Національно - Демократичну Партію перезвали на „Трудову", Михайло Галібей був далі її видатним членом.

Між двома великими війнами М. Галібей був одним із тих, які урухомлювали та відновляли всі українські львівські не тільки льокальні, але й центральні установи, що в часі польсько - української війни стали нечинними. Покійний належав до співосновників Українського Горожанського Комітету, що допомагав політичним в'язням.

Він був членом Головного Відділу Т-ва „Просвіта" за головування Івана Кивелюка, а після його смерти за головування Михайла Галущанського. Він був в Головній Управі „Рідної Школи", співосновником „Товариства Опіки над Українськими Інвалідами". Був членом Української Видавничої Спілки „Діло", що видавала щоденник „Діло" і тижневик „Свободу", мала власну велику друкарню та друкувала в ній не тільки свої пресові органи та книжки але й численні інші українські видання. Крім того, був у Надзірних Радах численних наших економічних організацій, як Кооперативний Банк „Дністер", Земельний Банк Гіпотечний, доки його основний капітал виносив тільки один мільйон польських „злотих". Коли ж „Земельний Банк" мусів побільшити свій основний капітал до п'яти мільйонів, тоді все в ньому змінилось і Надзірна Рада була вибирана на зовсім нових основах.

У липні місяці 1925 року Покійний М. Галібей і М. Стефанівський, оба як представники львівського міщанства, взяли участь у заснованню „Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО). Ця новозаснована партія була продовженням „Української Н а ц і о нально-Демократичної" і „Трудової" партії. Побудоване на широкій національній базі УНДО відограло велику й позитивну ролю в українському національному життю в західньо-українських землях, що найшлися в межах Польщі.

Покійний М. Галібей був членом Центрального Комітету УНДО, а крім того працював в „Народній Організації Українців міста Львова" під проводом І. Ліщинського і під проводом А. Березовського. М. Галібей писав дещо про історію у к р а ї н с ь к о г о львівського міщанства на сторінках щоденника „Діло".

Прилюдні виступи М. Галібея визначалися розумом та громадським в и р о б ленням. До його слів у дискусії над важними справами прислухувалися всі з увагою та з подивом ,бо Покійний говорив звичайно коротко, але оригінально та цікаво з питомою йому послідовністю та логікою.

Коли він опинився на еміграції, був незвичайно активний, а в Америці від 1948 р. лишив по собі сліди громадської праці в усіх місцевостях свого побуту, як у Шикаго, Дітройті та в Каліфорнії у місті Сан Франсіско, де до останньої хвилини був активним членом тамошнього Відділу Українського Конгресового Комітету Америки і членом його Контрольної Комісії. Покійний був також постійно членом Товариства Прихильників УНР.

Помер ненадійно 27-го червня в Каліфорнії. Похорон відбувся 3-го липня в Ню Йорку. Після Служби Божої та Панахиди у церкві Св. Юра відвезено Його тлінні останки на католицький цвинтар „Ґейт оф Гейвен", недалеко Вайт Плейн, де тимчасово приміщено їх у тамошній каплиці, доки не буде готова українська частина цього цвинтаря, на якій їх остаточно поховають.

Покійний осиротив дружину, трьох синів і трьох дочок з численними внуками. Нехай же земля цієї вільнолюбної країни буде йому такою легкою, як рідна.

Василь Мудрий

День слави української пісні в Англії

ХОР „ГОМІН" ІЗ МАНЧЕСТЕРУ ЗДОБУВАЄ МІЖНАРОДНІЙ ТРОФЕЙ

На цьогорічному Міжнародному Фестивалю Пісні і Танців, 18-ому із черги у Хлянґоллен в Північній Валії славний український хор із Манчестеру під дириґуванням маестра Ярослава Бабуняка здобув почесне перше місце та Міжнародній Трофей.

Англійська преса відмічує, що це були змагання на найвищому рівні та найміцніше обсаджені. У фестивалю брало участь 1.200 змагунів із 24 країн.

Цьогорічний фестиваль мав також шану перший раз у своїй історії бачити княжну Маргарету, ерла Сновден та інших представників королівської родини.

Ґігантичне шатро, на високогірській, мальовничій долині ріки Ді, де відбувався фестиваль, могло помістити тільки 10.000 людей. 23.000 глядачів були на площі і дорогах, щом зустрінути княжну Маргарету. Тільки десять місяців всі квитки були розпродані. Замовлення приймалися від осені минулого року.

До змагання в головному і найцікавішому конкурсі фестивалю, а саме на конкурсі народної пісні стануло 18 хорів. Заповіджений сорбійський хор із Східньої Німеччини не приоув, бо х о р и с т и не могли дістати візи від „свойого" уряду. Були хори зі Швеції, Шотляндії, Норвегії, Західньої Німеччини, Данії, Португалії, Австрії, Югославії, Англії та Валії, були там славні і відомі хори музичних інститутів та державних капель.

Славний уже в світі високий рівень цих змагань був цього року перевершений. Більшість нот за поодинокі пісні була вища від 86.

З естради плили мелодії срібними каскадами пречистих і дзвінких голосів. Зокрема валійські і шведські хори відзначалися неперевершеною чистотою і красою звуку. Жюрі відмітило, що в цілому фестивалю не прозвучала —ні одна фальшива нотка.

І тут, на цьому величавому святі українська пісня, репрезентована Хором „Гомін" здобула блискучий тріюмф, повністю заслужений і одобрений безконечною бурею оплесків. Цей хор чейже має вже за собою чотири другі нагороди, які здобув у сімох виступах у Хлеґохлен. І ось нарешті у 15-ліття свойого змагання своєї праці і вірности українській пісні і Україні цей хор справедливо і заслужено здобуває почесне 1-ше місце і Міжнародній Трофей у найтяжчих змаганнях. Традиційним противником нашого хору на цих змаганнях є славний і знаменитий хор Бранка Цветковіча із Юґославії, що три рази здобув перед нами перше місце. На вечірньому концерті цей хор показав понад 50 співаків. під дириґентурою визначного і професійного професора музики. Цей хор зайняв друге місце.

Подаємо ці подробиці до комунікату, щоб дати уяву українським читачам про велич цієї перемоги. Хори вислані державами, хори музич. інститутів й славні із чистоти співу і краси мелодії валійські хори були перевершені нашими друзями-хористами.

ТРОФЕЙ ІЗ РУК КНЯЖНИ МАРГАРЕТИ

Кульмінацією фестивалю був вечірній концерт в середу 8-го липня, ц.р.

Публіка на місцях вже о сьомій годині. На залю входить княжна Маргарета у товаристві ерля Сновдена та інших членів королівської родини. Заля встає і вітає їх бурею оплесків.

В програмі оголошують зміни. Наш хор на почесному місці безпосередньо перед роздачею нагород.

Співають „Та болять ручки" і „Птичий хор". Публіка зачарована, не вірить своїм вухам. Через далековиди шукає зором птиць немов поза сценою. Чи це не трюк магнетичної ленти? Ні, всі ці птиці є в нашому хорі. Буря за бурею. Хор пробує зійти зі сцени, але музичний директор і майстер церемонії виходить на сцену і завертає дириґента. Просить співати ще раз „Коломийку". За неї дістали вони на конкурсі найвищу кількість пунктів: 91 на сто можливих. За обі пісні разом 179 на 200 можливих. Високий тенор у закінченні пісні опановує не тільки хор, але цілу заллю натхненним і радісним крутіжем коломийки. Коли із грудей „танцюристів" виривається розкішне „гоп, ха!", заля впадає в транс. Княжна Маргарета каже „марвелес!"—себто чудово. Це виразно чути в перших рядах. Захоплено плеще в долоні. Торбинка спадає її з колін, але вона не перериває оплесків.

Саме під час цієї точки відбувається урочиста церемонія, роздачі нагород. Княжна із почтом входить на сцену. Публіка встає знову, поки вона сіла на один із церемонійних фотелів, приготованих на естраді для неї і для ерла Сновдена.

Офіційні промови і вітання. Після того їй представляють репрезентантів хорів та танцювальних груп. Вона з усіми вітається. Коли представлено її дириґента Бабуняка, вона зупиняє його на коротку розмову. Те саме робить ерль Сновден. Публіка далі в трансі.

Тут наближається кульмінація. Усіх дириґентів запрошують на сцену і тоді . . .

І тоді саме княжна Маргарета урочисто вручає дириґентові Хору „Гомін", Ярославові Бабунякові Міжнародній Трофей. Це виконана в бронзі плакета із стилевим зображенням гербу Фестивалю: Ґриф із гарфою.

За цю плакету змагалися цілі держави.

А здобуває її наша дружина хоробрих лицарів української пісні.

Слава тим хоробрим „хлопцям"!

І слава українській пісні!

Проф. Володимир Шаян

Відзначення Тижня Поневолених Націй в Міннеаполісі, Мінн.

10-го липня в залі Пруденшал Ко., в Міннеаполісі, відбувся величавний концерт для відзначення Тижня Поневолених Націй. Цьогорічний концерт випав величавіше і було куди більше людей, особливо українців. Тепер представники поневолених держав краще розуміють українські справи; чисельна перевага українців, великий наш хор в прекрасних народних строях, виступ з бандурою п. Китастого та його учня Тараса Михалевича, часті заяви промовців про „найбільшу поневолену націю, Україну" — поставили нашу справу краще ніж в минулих роках.

Баб Район з радіостанції КСТП проводив концертом. По відспіванні американського гимну американські умундуровані ветерани винесли прапори, о. Г. Каспер відчитав молитву, після чого посадник міста Ст. Пол, Юрко Н. Вавуліс (грецького походження) відкрив концерт та проголосив Тиждень Поневолених Націй. Дж. В. Джансон представив головного промовця конгресмена Едварда М. Дервінського із Шикаґа. Темою його півгодинної промови було: „Чи можна перемогти комуну?". „Так, — твердив він. — Совєтська Росія вдає. Вона слаба. Америка є нині найсильніша потуга. Треба нам лише освідомлювати усіх тут в ЗДА, що Совєти це є кілька тузенів поневолених Росією націй, та що одинокою розв'язкою для світу є саме визволити ті поневолені нації".

Українців назвав він „найбільшою, неросійською поневоленою нацією, котра має повне право на свою національну незалежність".

Надано медалі нагороди, м. і. і пані Рут Гордієнко за її працю для викриття комуністичних організацій. Відтак виступив український хор „Дніпро" під керівництвом М. Бриня; відспівано декілька пісень, закінчено композицією Китастого. Сам п. Китастий з Тарасом Михалевичем в українських козацьких строях віддіграли на бандурах декілька пісень. І хор і п. Китастий були нагороджені рясними оплесками. По відіграиню молодечою смичковою оркестрою декількох пісень і по молитві закінчено концерт. Пані Марія Процай мала виставку українських книжок та української преси.

Ф. Луців

ВИДАДУТЬ „ЧОРНУ РАДУ" П. КУЛІША

Тижневик „Наше Слово" з Варшави, з 7 червня, повідомляє за точніше не вказаним совєтським пресовим джерелом, що в УССР, Видавництво „Наукова Думка" готує до друку двотомник творів Панька Куліша, а видавництво „Дніпро" в 1965 році випустить його „Чорну Раду". Зазначимо, що цей роман, як і вся творчість видатного письменника й мислителя Панька Куліша дотепер вважалася в окупованій Україні як суто націоналістична і навіть „ворожа українському народові".

З НАШИХ БУДНІВ

ДВАДЦЯТЬ ЛІТ ТОМУ

(Сестрі Олі в Україні — присвята).

Вірити не хочеться, що саме вчора, 24-го липня, в день св. Ольги (старого стилю) проминуло 20 років з того м о м е н т у, коли ми останнім поглядом, останнім помахом руки прощалися з Рідною Землею . . .

Це був туманистий і доволі холодний світанок — заповідь гарячої, липневої днини. Сонце вже напевно було зійшло десь там, за котримось Бескидом, але в глухій Ужоцькій прогалині, в яку спроквола вкочувався наш транспорт, треба було ждати на його появу принаймні ще з півгодини. Транспорт радше ліниво будився до життя й готовився п р о щ а т и с я з останнім клаптиком Батьківщини. Поминаючи той факт, що багатьом із нас здавалося, що ми вибрались на прогулянку („німці напевно відопруть їх"!) — саме в навечер'я празника св. Ольги транспорт доволі гучно вшанував наших дорогих іменинниць, які носили ім'я святої княгині, і це тепер помічалось по заспаних і скислих обличчях, що тут і там визирали на світ Божий.

— А втім, — сказав мій земляк з-під Львова, смачно позіхнувши, — ми ж не покидаємо України, а переїжджаємо з Галичини на Закарпаття, то я не розумію, навіщо нас побудили і кажуть прощатись з Рідною Землею? . .

Не дивлячись на соборницький підхід до проблеми мого земляка і вакаційну атмосферу в транспорті, на душу декого з нас налягла важка дума, коли поїзд наближався до мадярської тоді границі . . . Особливо врізалася в пам'ять і, здається, досі стоїть жива перед очима сцена прощання з малими бойченятами, які пасли худібку вздовж залізничого насипу - шкарпу. Обкутані в гребінні мішки, обпершись на дерев'яні ґерлиґи, вони переступали з ноги на ногу, — це від холодної роси, що кусала їх в босі ноженята, і мовчазним п о г л я д о м супроводжали наш транспорт, вагон за вагоном, без помітного зацікавлення чи здивування, — видно, ми були не перші, що тікали в світ за очі. Їхні мізерні личка були дивнодивно серйозні, майже суворі, а в оченятах таївся не то жаль, не то смуток, не то важкий докір . . .

— Так - так, п а н с т в о л ю ф т о в е покидає Р і д н и й К р а й, якби їхало собі на вакації, а що з нами тепер буде? — сказав сам про себе мій земляк, ніби відшифровуючи думки босоногих пастушків.

Тоді з-поза гори блиснули нам на прощання перші й останні для нас промені рідного сонця, і в ту саму мить котресь бойченя кинуло зі шкарпу в розкриті двері нашого вагону, просто на долівку, — скрутень залашної, щойно скошеної, гірської трави . . .

— Який символічний дарунок від вужчої батьківщини, — сказав землякс-оборник. — Р о з д і л і м о, друже, це євшан - зілля по рівній часті, може його запах пригадає нам колись нашу рідну Галилею . . .

Стерте на порох євшанзілля з Ужоцького просмику зберігалося в мене в коверті ледве півтора року, поки я не згубив його вкупі з вишиваним рушником, дарунком сестри, та з іншими дорогими пам'ятками, втікаючи з шпиталю в Грацу, навесні 1945-го р. Проте не затерся й ніколи не затреться в пам'яті світанок 24-го липня 1944-го року, а скоцюрблені постаті пастушків на шкарпі виростають в піднебесся, як граничні башти, як сторожові камені нашої трагічної Землі, що стояли непорушно в очікуванні надходячих страшних днів, у той час, коли „панство люфтове" виїжджало на коротки, як йому здавалося, „вакації" . .

Ікер

Українська хроніка

• **Конвенція Ліги Української Молоді Північної Америки** відбудеться у Вашинґтоні 4-7 вересня цього року. Це буде 31-ша річна Конвенція ЛУМПА. Комітет для підготови Конвенції очолює пані А н н а Гімчак. Учасники Конвенції спільно відвідають пам'ятник Т. Шевченка.

• **Секція Молоді Товариства „Відродження"** у Буенос Айресі, в Арґентині, влаштувала 28-го червня академію на пошану українського поета і науковця О. Ольжича (Кандиби), який загинув під час другої світової війни в гітлерівському концентраційному таборі.

• **У ролі Фраскіти в опері Біве „Кармен"** виступала у Філядельфії українська співачка, сопрано Марта Кокольська. Вона виконала коротке сольо, брала участь в дуеті й терцеті. Виступала співачка в складі Ансамблю Міської Опери з Ню Йорку.

• **Українська Педагогічна Рада в Арґентині**, очолена п-і Павлиною Данчук, після проведення з успіхом табору молоді в „Підлютому", звернулася із спеціяльним закликом до українського громадянства, прохаючи більшої й активнішої співпраці на всіх ділянках виховання українських дітей і молоді в національному дусі.

• 21 липня президент Джансон несподівано після конференції у Пентаґоні казав шоферові, що він хоче поїхати на Арлінґтонський цвинтар, щоб відвідати могилу президента Кеннеді. Дирекція цвинтаря довідалася про приїзд Президента на кілька минут наперед, і не було часу на те, щоб видати потрібні зарядження в справі безпеки Президента, який провів одну минуту при могилі Кеннеді мовчазно схиливши голову. Тисячі туристів пригадалися цій сцені.

Ділимося з Родиною, Друзями і Знайомими несподіваною, сумною і болючою вісткою, що наспіла до нас з України, про смерть нашого Найдорожчого і Незабутнього
БРАТА, СТРИЯКА і ШВАГРА

БЛ. П.

РОМАНА РУБІНГЕРА

Засновника, найстаршого педагога, директора Музичного Інституту ім. Лисенка в Коломиї, професора музики в семінарії і в гімназії, який помер нагло 19-го травня 1964 року.

Похорони відбулися 22-го травня 1964 року в Коломиї, при масовому здвизі місцевого населення та представників місцевих музичних шкіл.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Глибоким горем прибиті:

дружина — РАЇСА в Україні
теща — МАРІЯ ДУНАЄВСЬКА в Україні
шваґри — ОЛЬГА і ПЕТРО КРАВЧЕНКО в Україні
брат — д-р ЛЕВ РУБІНГЕР
братанок — ВОЛОДИМИР РУБІНГЕР з Родиною
шваґри — АНТОНІНА і ТИМОФІЙ ШКАРУПИ
шваґри — ІВАН і АНТОНІНА ДУНАЄВСЬКІ
сестрінка — ТАМАРА і НЕСТОР УГЕРИ з Родиною
ЮРКО і ІВАННА ШКАРУПА з Родиною

Збори Відділів Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 26-го ЛИПНЯ 1964 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 342 Відд. о год. 1:30 по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Секретар.

Проф. д-р Ярослав Пастернак викладав в колеґії св. Василія в Стемфорді, Конн.

Відомий наш археолог проф. д-р Ярослав Пастернак 11-го травня на запрошення Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, Єпископа Стемфорду прибув до Стемфорду, де був прийнятий на довшій авдієнції Владикою Кир Йосифом.

Проф. Пастернак, автор великої „Археології України", й багатьох інш., був професором археології в Празі, відтак викладав археологію св. Землі та України в Богословській Академії у Львові. У Львові проф. Пасттернак був довголітнім директором Музею Наукового Товариства ім. Шевченка. Як фахівець в музейництві він дав цінні вказівки відносно реактивізації Музею у Стемфорді, що його свого часу заложив був Пок. Митрополит Кир Константин Богачевський, а тепер Преосв. Кир Йосиф хоче знов відновити.

Після виміни думок на тему музею, проф. Пастернак на запрошення о. ректора Д. Скрінковського і о. декана Хрепти дав цікаву доповідь на тему церковної археології княжого Галича. Він як відомо, відкрив руїни Собору Пресв. Богородиці в Крилосі в роках 1937—1939, в цікавій формі розказав студентам про ті скарби нашої церковної і народної культури. Студенти з захопленням вислухали цю доповідь та після неї ще довго не випускали з викладової залі доповідача, питаючись про різні деталі.

Доповідь була ілюстрована знимками про розкопки. В цій доповіді взяли участь теж професори коледжу з о. ректором Скрінковським на чолі.

Проф. д-ра Пастернака представив слухачам і подякував за лекцію проф. історії д-р Василь Ленцик, сам колишній студент проф. Пастернака.

В. Л.

ШЕВЧЕНКО В ПІСНЯХ

(Нова платівка наспівана хором „Сурма" в Шикаго під дириґуванням проф. Івана Трухлого)

Мало доводиться зустрічати українських композиторів, яких не полонило б слово Шевченка. Майже кожний український композитор вважав своїм обов'язком звертатися до Шевченка за образами і сюжетами для своїх творів. Понад сто кращих композицій Миколи Лисенка написано на текстии Шевченка. сано на тексти Шевченка. Одно з найважніших місць в освоєнні спадщини поета на Галицькій Україні належить С. Людкевичеві (монументальні симфонії - кантати „Кавказ" і „Заповіт").

На платівці „Шевченко в пісні" в повний голос пролунали кращі композиції української хорової музики: „Іван Підкова", кантата „Умер поет" та „Прощай світе" прощай земле" — М. Лисенка, „Заповіт" і „Вилітали орли" — К. Стеценка, „Думи мої думи мої" — Євгена Козака та „Сонце заходить" — Д. Роздольського. Під керівництвом проф. Івана Трухлого хор „Сурма" виявив себе злагодженою мистецькою одиницею, відзначившись глибиною і правильністю предачі та захопленістю виконання. Красою тембру і широким діяпазоном виділились чоловічі голоси, що, між іншим, не зменшує позитивних якостей жіночої групи. Дириґентові удалися великі динамічні наростання звуку, а також контрастні переходи від одної фарби до іншої. Варті уваги каданси (закінчення), коли звучність поступово спадає, припиняючись начебто на глибокому зітханні всього хору.

Цей досвід освоєння української клясики вказує на один із шляхів майбутнього творчого розвитку „Сурми", якщо, зрозуміло, при цьому хор продовжуватиме дбайливо зберігати і розвивати корінну, самобутню манілу співу, нерозривно пов'язану з рідною народною піснею. Між іншим, народна пісня і староцерковний спів в мистецькій своїй будові — це сестра і брат, діти одної матері. Тому п'ятидесятирічний досвід професора Івана Трухлого — дириґента, педагога і водночас видатного представника церковно - співочої культури заслуговує на найбільшу увагу.

В цілому платівка „Шевченко в пісні "залишає яскраве враження. В нашому музичному житті значення хору „Сурма" — незаперечне.

Євген Крахно

Роман Йосиф Слоцький — інженер електронік

Українське суспільство на американському континенті має можність повітати молодого професіоналіста в особі Романа Йосифа Слоцького.

Роман Йосиф Слоцький

Роман Й. Слоцький народився 1940 року в копальняному місті Тимінс, у Східній Канаді, а виростав на овочевій фармі при маленькому фармерському містечку Бімзвил, Онт., куди перенеслися його родичі в 1944 році.

Хоч молодий Роман вже з дитинства мусів допомагати своїм родичам в їх тяжкій фізичній праці на фармі, то він пильно і успішно вчився в початковій і середній школі. Цього 1964 року Роман успішно закінчив Університет — в Вотерлі, Онт., і 23-го травня отримав науковий диплом інженера-електроніка.

Батьки його Йосиф і Галина Слоцькі належать до ґурту свідомих українських родин, які виховують своїх дітей, яких мають ще більше поза Романом, в українському дусі, як належиться кожній українській патріотичній родині. Пан Йосиф Слоцький віддавна належить з своєю родиною до Українського Народного Союзу, та є постійним читачем „Свободи".

Бажаємо інженерові Романові Слоцькому світлої будучини та ще успішної в ґурті українських професіоналістів.

С. О.

• Голова Торговельної Палати ЗДА Джонл Барлов зізнавав в Палатній Комісії Способів і Засобів і пропонував зменшити податок від продажу біжутерії, футер, жіночих ручних торбинок, бо тоді державна скарбниця матиме більші прибутки, бо люди будуть більше купувати ті речі.

Пістряковий вірус свійської птиці спричиняє недугу пістряка в хом'яка

Ню Йорк. — Д-р Сара Е. Стюарт із Крайового Пістрякового Інституту ствердила, що пістряковий вірус, який спричинює цю недугу у свійської птиці, — спричинив недугу пістряка також у ссавця — хом'яка. Досі відомо було, що пістряковий вірус одної породи може спричинити цю саму недугу в членів цієї самої породи. Ствердження д-ра Стюарт є кроком далі в дослідах над пістряком, і можливо, вдасться знайти вірус пістряка, який викликає недугу в людини. Коли б це вдалося здійснити, тоді можна б було знайти засоби до лікування підстряка та до щеплення дітей проти цієї недуги. Досі не знайшли віруса пістряка в людини, і тому так важко лікувати цю жахливу недугу в людей, бо не знати, що її спричиняє.

Посмертні згадки

Проф. СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО, член Т-ва „Культура" 457-ий Відд. УНС в Ню Йорку, помер 20-го червня 1964 року. Покійний був відомий мистець-скульптор, голова Літературно-Мистецького Клюбу г. Ню Йорку. Вступив до УН-Союзу в липні 1947 р. Похований в Баунд Бруку, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Ів. Керницький, гол.
Г. Шумилович, секр.

Д-р мед. БОГДАН НЕДІЛЬСЬКИЙ, член Т-ва „Культура" 457-ий Відд. УНС в Ню Йорку, помер 26 червня 1964 р. Покійний народився 26-го жовтня 1900 р. в Коломиї, Україна. Похований в Клівленді, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
Ів. Керницький, гол.
Г. Шумилович, секр.

ТАРЗАН, ч. 5273. Обдурюють Циклопа...

Влада таки помудрішає, — вияснював Вейд, — і скорше чи пізніше тубільці таки покінчать із цим великим дурнем...,

— Тому зберім своїх носіїв і заберім слонову кість звідсіля... Поки інші витрачають час на боротьбу!

— І справді, сказав зажерливий Робертс. — І цим способом ми зможемо нічого не дати Циклопові!